

ΙΣΤΟΡΙΑ Β΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

3^ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να απαντήσετε στα εξής:

α. Ποιες είναι οι κοινωνικές ομάδες που συνθέτουν, κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο, τον πληθυσμό του βυζαντινού χωρίου;

(μονάδες 12)

β. Ποιες ήταν οι υποχρεώσεις και ποια τα δικαιώματα των αγροτών στο φεουδαρχικό σύστημα της μεσαιωνικής Ευρώπης και ποια η βασική διαφορά της θέσης τους σε σύγκριση με εκείνη της αντίστοιχης κοινωνικής ομάδας του βυζαντινού χωρίου;

(μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο όρος «χωρίον», που αρχικά σήμαινε το χωράφι, το κτήμα[...] στη μεσοβυζαντινή εποχή σηματοδοτεί τον συγκεκριμένο τόπο, όπου κατοικούν οι «χωρῖται».[...] Τα χωρία συνιστούσαν οργανωμένες κοινότητες όπου εντοπίζεται σημαντικού εύρους κοινωνική διαφοροποίηση. Στις πηγές συχνά αναφέρονται επίσης οι «πρώτοι»[...], οι οποίοι εκπροσωπούσαν την κοινότητα σε διάφορες συναλλαγές με το κράτος [...]. Οι ανεξάρτητοι μικροϊδιοκτήτες αποτελούν ιδανικά την κυρίαρχη ομάδα, αλλά δεν έλλειπαν οι εξαρτημένοι καλλιεργητές (ενοικιαστές, πάροικοι), οι εργάτες (μίσθιοι) και πιθανώς οι δούλοι.

Ράγια, Ε., «Βυζαντινῶν μέτρον τύχης», [Λήμμα: «Χωρίον»](#), Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Τομέας Βυζαντινῶν Ερευνών, (τελευταία προσπέλαση: 30-10-2022)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Είτε χαρακτηρίζονται ελεύθεροι χωρικοί [...] είτε δουλοπάροικοι, όλοι οι αγρότες της μεσαιωνικής εποχής κάνουν την ίδια σκληρή και δύσκολη ζωή. Όλοι υπάγονται στον ίδιο αφέντη, τον χωροδεσπότη, ιδιοκτήτη του φέουδου, που μπορεί να τους προστατεύει, αλλά κυρίως τους ορίζει, τους τιμωρεί και αποκομίζει από την εργασία τους το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του[...]. Μπορεί ο μεσαιωνικός δουλοπάροικος να μην ήταν στην κυριολεξία σκλάβος, δεν ήταν όμως και ελεύθερος

άνθρωπος.[...] Δεν μπορούσε να προσφύγει στη δικαιοσύνη ούτε να διαθέτει τα αγαθά του χωρίς περιορισμούς. [...] Δεν μπορούσε να μετακινηθεί ελεύθερα, δεδομένου ότι ήταν προσδεδεμένος στον χωροδεσπότη του με προσωπικούς δεσμούς αλλά και με τη γη.

Bernstein S.– Milza P., «Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη, 5^{ος}-18^{ος} αι.», *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. Α΄, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 116-117.